

- **Meditatie**
- Ambtelijke praktijk
- **Bijbelstudie**
- Kerkelijk actueel
- **Boekbespreking**

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Het leven

*“Maar Hij is
opgestaan”*

Lukas 24:6m

*De Opgestane
kan en mag
de banden
van de dood
verbreken.
Hij is daartoe
bevoegd,
omdat Hij
dood is
geweest.*

Pasen, het feest van het derde heilsfeit: de opstanding van de Heere Jezus Christus uit de dood. Opgestaan dat is het kernwoord van dit heilsfeit. Zeker... ook opgewekt. Opgewekt door God de Vader. God spreekt daarmee Zijn amen uit op het volbrachte werk van de Zoon. Alles is volbracht. Zondaren kunnen nu volkomen verzoend worden door de voldoening van Christus.

Opgewekt is een onnoemelijk rijk woord, doch opgestaan evenzeer. Dit woord stelt de Heere Jezus centraal. Hij is de opstanding en het leven. Uit kracht van Zijn Godheid staat Hij op. Triomfeert over dood en graf. Met Koninklijke luister treedt Hij uit de grafspelonk. “Wat glans, wat majesteit, hebt Gij die Vorst bereid.”

De dood is gedood. De macht van de dood is aan stukken gebroken. Om der zonde wil was alles aan de dood onderworpen. De dood als de bezoldiging van de zonde. Christus heeft betaald voor de zonde met Zijn lijden, Zijn bloed, Zijn sterven. Daarom kon Hij van de dood niet gehouden worden. En kon Hij de banden van de dood verbreken en opstaan. Op het paasfeest gaat het om de volle, de rijke Christus, Die niet alleen de opstanding en het leven heeft verworven, maar Die nu ook is opgestaan om Zijn verworven heil toe te passen en uit te delen. “Ik leef en gij zult leven.” Christus door Zijn Geest spreekt. En er komt beroering in het dal van de dorre doodsbeenderen. Er komt opstanding, er komt leven. Hij verbreekt de banden van de dood.

Nu is één ding noodzakelijk. Er moet een geloofsverbinding komen aan deze Levensvorst. Is die er niet, dan blijven wij midden in de dood. Dan is er geen opstanding, geen leven. Dan worden we geworpen in de poel van vuur. Dat zal vreselijk zijn.

Leert u zien de macht van de dood over u en in u? Kunt u zich aan die macht ontworstelen? We proberen het wel. Doch het is te vergeefs.

De banden die ons omvangen zijn sterk, onze krachten zijn te klein. Goddelijke kracht is daartoe nodig. De opgestane Levensvorst is de Enige die dat kan en wil.

Leert u zien het recht van de dood over u? De dood is er vanwege de zonde. De Opgestane kan en mag de banden van de dood verbreken. Hij is daartoe bevoegd, omdat Hij dood is geweest. Omdat Hij door Zijn dood het recht van de dood aan de dood heeft ontnomen.

Christus naam is Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst. Hij kan en wil en zal in nood, zelfs bij het naderen van de dood, volkomen uitkomst geven. Ligt u nu aan de voeten van deze Levensvorst met de bede: “gun leven aan mijn ziel?”

De geloofsverbinding aan de Christus geeft de vrucht van opstanding en leven. Er komt nieuw leven, een leven naar boven gericht, hemelwaarts gericht. Dat leven bidt om leven; dat leven richt zich op de Levensvorst. Dat leven betreft de levenssappen uit de Levensbron. Dat leven richt zich op de Heere geheel en al. Dan wordt het: God liefhebben boven alles en de naasten als onszelf.

Dat wordt gezien aan de werken van het nieuwe leven. De wedergeboren mens komt openbaar in de liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid.

Zeker, Gods volk zucht onder het oude en krijgt meer zicht op dat oude. Maar dat is niet anders dan om uit Christus te leven. De Opstanding en het Leven, om in Hem te wortelen. Die gestorven is voor zondaren, voor goddelozen. Om de levenssappen al meer uit Hem, die de ware Wijnstok is, te trekken. Om in Hem te zijn, om in Hem te blijven, van Wie gezegd is: “zonder Mij kunt gij niets doen.”

Doch die in Hem blijft brengt veel vrucht voort.

De vraag klemmt: is nu deze Levensvorst, onze Levensvorst? Laten we dit eerlijk voor Gods aangezicht onderzoeken. Hier is de openbaring van het nieuwe leven. Hij is de Opstanding en het Leven. Hij doet geen half werk. Hij maakt Zijn werk af. Dat ligt vast in Hem. Daarom straks de volkomenheid van dat nieuwe leven. Alle dood teniet gedaan. De nieuwe hemel en nieuwe aarde.

De roep van dat leven is: “Kom Heere Jezus, ja, kom haastelijk.”

P. van Zonneveld

Tweeërlei wijsheid.

Jakobus 3: 13-18

Het boek Spreuken mag geen gesloten boek zijn. Bijzonder niet voor een ambtsdrager. Voor hem

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een opstandingsmeditatie opgenomen van ds. P. van Zonneveld over Lukas 24:6m "Het Leven". Ds. M.C. Tanis schrijft over Jakobus 3:13-18 "Tweeërlei wijsheid". Ds. P. Roos schrijft een artikel getiteld "Belijdenis". Ds. J.M.J. Kieviet schrijft verder over het avondmaalsformulier. Ds. Hoefnagel schrijft in zijn rubriek over Noach. Tenslotte enkele boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand

Zaterdag 7 mei is onze ontmoetingsdag gehouden in de Christelijke Gereformeerde Kerk te Werkendam. Het was een goede dag waarop vele bekenden elkaar ontmoet en gesproken hebben. Dit jaar is het vierhonderd en vijftig jaar geleden dat de Nederlandse Geloofsbelijdenis werd opgesteld door Guido de Brès. Daar hebben de sprekers elk op eigen wijze aandacht voor gevraagd. De datum van de volgende ontmoetingsdag is D.V. 24 september 2011 op Urk.

Zendingsdag Elburg

D.V. woensdag 20 juli, Oosterkerk, Klaverplein 2, Elburg. Dit is een andere locatie dan voorgaande jaren. Het kerkgebouw waar anders van gebruik wordt gemaakt wordt gerestaureerd. Noteert u deze datum alvast in uw agenda.

4 en 5 mei

Dodenherdenking en bevrijdingsdag liggen weer achter ons. Tot op heden is er geen vreemde onderdrukking in ons vaderland. Dat is reden de Heere te erkennen. Grote zorg en vrees dient ons te vervullen wanneer we zien op het misbruik van de vrijheid, op de vele overtredingen van Gods geboden.

Verjaardag kroonprins Willem – Alexander

De Heere gedenke in alle opzichten onze kroonprins met zijn gezin in het nieuwe levensjaar dat ingegaan mocht worden. Ware wijsheid is er alleen als de vreze Gods er door genade mag zijn. Er zij gebed voor de leden van ons vorstenhuis.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 26 mei verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 19 mei.

AvH

zelf en voor het contact met anderen. Het boek plaatst ons midden in de samenleving. De terreinen van het leven zijn bekend en levensomstandigheden worden ons getekend. Naast waarschuwingen worden bijzonder levenslessen gegeven. Levenswijsheid wordt toegelicht, wat het is en wat het doet. Benadrukt wordt dat de vreze des Heeren het beginsel is der wijsheid (Spr. 9:10). Het tegendeel, namelijk de dwaasheid, wordt ook in veel facetten getekend. Nu geeft de Heere in Zijn goedheid ook aan buitenkerkelijken wijsheid. In hun beleid, in hun spreken wordt het bemerkt. De geschiedenis van ons volk heeft het doen en laten van verschillenden vastgelegd. Eenvoudige burgers zijn van betekenis geweest die ook rekening hielden met normen en waarden. Het waren de kleine luiden. Die waren er ook in het kerkelijke leven. Sommigen met een enkel jaar school maar kennend levenswijsheid gedreven door de vreze des Heeren. Het waren kleine theologen zou prof. v.d. Meiden zeggen. In onze tijd van intellectualisering en waarin sterk de rede spreekt moet dat niet vergeten worden, hoe belangrijk de wetenschap ook is. Zij geeft slechts bijzondere betekenis en waarde wanneer het beginsel van de wijsheid, dat is de vreze des Heeren, niet ontbreekt. Dan is er inzicht in het Woord door het graven in het Woord. De belijdenisgeschriften staan dan niet in de boekenkast, maar worden gelezen. Zo ook geestelijke lectuur. Van betekenis voor zichzelf en voor de gemeente. Door de Heilige Geest komt er verstand van God en Goddelijke zaken. Zaken voor hart en leven. Gerijpt inzicht, met praktische wijsheid en zo van betekenis in de samenleving. Is dat te hoog gegrepen? Beslist niet. De Heere wil gebeden zijn. Ook

wordt voorzien wat er zelfs leven en werken kan in gemeenten. Jakobus gaat er niet aan voorbij. Hij houdt de gemeenten voor dat er een tweeërlei wijsheid is. Wijsheid uit de hemel en wijsheid van de aarde. Dat is noodzakelijk, want de zonde kan zo werken, zelfs doorwerken in de gemeenten. Overduidelijk constateerde Jakobus dit. Als rechte pastor geeft hij goed onderwijs. Wat onderwijs positief en negatief is en omgekeerd (vs. 13-18). Niet los van wat de Spreukendichter voorhoudt en de grote profeet Jezus Christus laat horen. Een les voor ons. Er dient Bijbels gesproken te worden. Nu, waar Jakobus op ingaat is niet in tegenstelling met het voorafgaande. Heeft Jakobus het gehad over de tong en het gebruik ervan, namelijk in het spreken, nu gaat het over het handelen. Het doen. Ook dat kan tweeledig zijn. Voordat Jakobus daarop in gaat stelt hij een vraag. Wie is wijs en verstandig onder u? Is dit zo en sommigen meenden het. Welnu, laat men dan uit zijn goede wandel bewijzen zijn werken in zachtmoedige wijsheid (vs. 13). Zo 'n zachtmoedig en nederig optreden is niet een zaak van elke dag. Alhoewel die levenstrek behoort tot de christelijke deugden. Het tegendeel constateerde Jakobus. Erg is het wanneer bepaalde zonden ingeburgerd zijn en voortwoekeren. Jakobus legt zich daar niet bij neer. De liefde tot de Heere en tot de gemeenten dringt ertoe om duidelijk aan te geven wat duivels is, maar ook wat strekt tot eer van de Heere en wat heilzaam is.

Let op uw hart

In zijn tijd zegt de Spreukendichter: Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens (Spr. 4:23). Dit woord behoort niet tot de ver-

leden tijd. Het menselijke hart is niet veranderd. Ook de waarschuwing geldt onveranderd. Dit is een gunst van de Heere. Zo moeten we ook zien wat Jakobus schrijft. In het hart kan wat leven. Daar zit en werkt wat. Laten we onszelf maar niet verheffen. Jakobus heeft het over bittere nijd en twistgierigheid (vs. 14). Beide komen uit het hart. Bittere nijd of naijver. Dit nu heeft de betekenis van het ijveren voor eigen belang en eigen persoon. Het 'ik' voert de boventoon. Het gaat in alles om zichzelf. Het bereiken van eigen eer en roem. Als het moet ten koste van de ander. Het tweede woord wijst op zelfzucht. Niet het goede of het welzijn van de andere staat voor ogen, maar eigenbelang is het doel van alles. Waar Jakobus op wijst kwam in de gemeente voor. Daar moeten we niet aan voorbijgaan. Het kan er ook vandaag zijn. Ambtsdragers behoren attent te zijn. Bijzonder bij een predikant dient het leven te zijn naar de Schriften. Want er kan zelfs een roemen, een liegen tegen de waarheid zijn (vs. 14). Dit is een zondige gezindheid. Erg dat men daar zelf niet van overtuigd is. Men kan blind zijn voor eigen levenshouding. Men roemt zegt Jakobus. Men ziet of houdt zichzelf voor een oprecht christen. Terecht staat het zo in de kanttekening van de Statenvertaling. Welk een eigen zelfovertuiging kan er zijn. Het gebed om oprechtheid mag de ambtsdrager niet onbekend zijn. Het gebed onder vier ogen in het bidvertrek. Jakobus gaat nog verder. Er kan zijn een liegen tegen de waarheid. De waarheid verkondigd, vastgelegd in Gods Woord. Dat levensgedrag is volkomen in strijd met de wijsheid van boven. De ware wijsheid. De wijsheid die van God afkomstig is. Het is een goede, rijke gave die God de Heere wil geven en daarom mag zelfs gebeden worden. In het eerste hoofdstuk heeft Jakobus er al op gewezen. Wijsheid van boven. Die wijsheid is zuiver, rein. Voor die wijsheid hoeft men geen studiegaven te hebben. De eenvoudige burgerman of -vrouw kan haar bezitten. Wordt er bij kandidatering van toekomstige ambtsdragers

aan gedacht? Zeker, wanneer die wijsheid er mag zijn is de leergierigheid, de onderzoeksdrang aanwezig. Door kennis, wetenschap gepaard met wijsheid, wordt het leven nog meer geadeld en zal het spreken tot zegen zijn. Naar de Schriften zal de leidende positie in kerkenraden, gemeente of kerkelijke vergaderingen vruchtbaar zijn. Gebed daarvoor is dringend nodig! Want het water stijgt en de vloedgolven worden sterker. Wat komt er op de gemeenten aan en wat kan er ook in de gemeenten werken. Erg is het wanneer op de levensterreinen het tegendeel blijkt van de hemelse wijsheid. De wijsheid van beneden is aards, natuurlijk, duivels (vs. 15b). Welk een karakterisering. Wijsheid van beneden werkt, leeft onder mensen. Zij kunnen er door gedreven worden. Beheerst worden. Maar zij is zondig. Zij drijft tot het zondigen, tot het zondige leven. Die wijsheid is natuurlijk. Zij komt op uit de mens die van nature aards is en mist de vernieuwende kracht en werking van de wedergeboorte. Zeker door de algemene werking van de Heilige Geest kan men komen tot dienen. Tot het spreken van een goed woord en het laten blijken van inzicht. Maar de wijsheid strekt niet verder dan wat van betekenis is en kan zijn voor dit leven. Men kan zich in algemene zin bewegen binnen de juiste normen en waarden. De inwerking en uitstraling van de Heilige Geest gaat verder zowel in als buiten de gemeenten.

Nijd en twistgierigheid

Jakobus gaat nog verder. Er kan zijn een gedreven zijn door een demonische, duivelse geest die in dienst staat van de overste Beëlzebul (Matth. 12:24). Daarvoor dient gehuiverd en zelfs gevreesd te worden. Bittere nijd en twistgierigheid, zelfzucht, eerezucht, eigenbelang, het bewerken van wanorde zijn geen gaven van God. Integendeel. Het is puur menselijk. Zelfs duivels. Het resultaat wordt gezien en gehoord. Jakobus schrijft: Waar nijd en twistgierigheid is, aldaar is verwarring en alle boze handel (vs. 16). Dit beeld zou vandaag bijzonder moeten spreken en

treffen, want er is wat te doen. Het zou moeten leiden tot bekering en zo tot het kennen van wat Jakobus verder schrijft. Een zeer begerenswaardige zaak. Een werkelijkheid die de Heere tot stand brengt. Rijk van inhoud en kracht. Heeft Jakobus er reeds op gewezen dat alle goede gave en alle volmaakte gift van boven komt van de Vader der lichten (Jakobus 1:17), nu zegt hij wat de hemelse wijsheid is, wat zij doet en hoe zij werkt (vs. 17).

Hemelse wijsheid

In enkele kernachtige trekken wordt de wijsheid die van boven is door Jakobus weergegeven. Zij is zuiver, vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk, vol van barmhartigheid en van goede vruchten. Niet partijdig oordelende en ongeveinsd (vs. 17). We kunnen zeggen dat door Jakobus een samenvatting van de christelijke deugden wordt gegeven. Geheel in de lijn zoals Paulus dat doet in de Galatenbrief. Er dient gelet te worden op de karaktereigenschappen van de hemelse wijsheid. In de eerste plaats is zij zuiver en rein. Niet besmet met wat zondig is. Vreedzaam. Zij zoekt geen twist, maar de vrede. Zij is bescheiden. Gezeggelijk. Er is de gezindheid om naar anderen te luisteren, hen te laten in hun recht. Inschikkelijk. Staan in een rechte verhouding tot de ander. Het willen erkennen van het gelijk van de ander. Bereid te zijn tot zelfcorrectie. Vol van barmhartigheid. Het willen handelen zonder aanzien van de persoon. Het willen vergeven en vergeten. Daadwerkelijke hulpverlening is aanwezig. Vol van goede vruchten. Onpartijdig, Ongeveinsd. Niet iets doen met enige bijbedoeling. Wat een werkingen.

Vrucht der wijsheid.

Opvallend is dat Jakobus het verder heeft over de vrucht der rechtvaardigheid. Daardoor wordt de vrucht der wijsheid gekarakteriseerd. Het is een rechtvaardige vrucht. In het Nieuwe Testament komen we die uitdrukking op verschillende plaatsen tegen. Ondermeer in de brieven van Paulus. Het spreekt van een godvruchtige levenswandel. Een leven en hande-

*De inwerking
en uitstraling
van de Heilige
Geest gaat
verder zowel in
als buiten de
gemeenten.*

len naar Gods wil. Een leven wat Henoch kende. Zo'n leven blijft niet ongezegd. Jakobus zegt: de vrucht wordt in vrede gezaaid van degenen die vrede maken (vs. 18). Allen nu die vrede zoeken en niet uit zijn op twist en tweedracht zaaien in vrede. Een Schriftverklaarder zegt dat gedacht moet

worden aan een wijze en verstandige leraar die er niet op inhakt maar vredelievend, vredestichtend rustig zijn werk doet. Echter niet ten koste van de waarheid of om de lieve vrede alles wil bedekken. Het zaaien wijst op de prediking en heel het ambtelijke werk. Naar analogie van de gelijkenis van het

zaad en zo het werk van de zaaier. Dat nu heeft elke zaaier vanzelf ook in het spreken veel te zeggen. Het is een spiegelbeeld. Een geluidsband. Is mijn handelen, is mijn spreken zo?

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

Belijdenis

Tijdens de laatst gehouden ontmoetingsdag van onze stichting, hebben we stil gestaan bij de betekenis van de Belijdenisgeschriften, speciaal bij de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Wat van een kerkelijke belijdenis geldt, kan ook betrokken worden op onze jongeren, die belijdenis des geloofs hebben afgelegd of die dat nog zullen doen. Op dat laatste wil ik in deze tijd van het jaar nader ingaan.

Belijden

Op een Engels kerkhof stonden op een kindergraf eens de volgende woorden: "Johnnie? Yes, Lord" In deze enkele ingrijpende woorden komt heel duidelijk uit, dat de Heere ons roept en dat er een antwoord gevraagd wordt. Voor dit kind werd dit waar toen hij moest sterven. Door Gods genade mocht hij daar een eenvoudig antwoord op geven. Hij kon sterven door het geloof in Christus. Hij kon sterven omdat hij in zijn korte leven de stem van de goede Herder had leren kennen.

Onze belijdenis, zowel de kerkelijke als de persoonlijke, wil ook een antwoord zijn op het Woord van God. Het gaat om Woord en antwoord.

In Zijn Woord komt de Heere in de vorm van het genadeverbond tot ons. Dat verbond spreekt van "twee delen". In de Doop wordt het spreken van God gehoord in beloften en bedreigingen, in roeping en in aanbod. "Mijn zoon, geef Mij uw hart". De Heere vraagt ons dringend: "Wie zegt gij dat Ik ben?" (Matth.16:15). De Bijbel bevat dus niet zozeer mededelingen die vrijblijvend naar ons toekomen. In het verbond wordt duidelijk dat er ook van onze kant een reactie moet komen. Het gaat

niet om een reclamefolder, maar om een offerte, waarop we moeten antwoorden. Welnu, onze belijdenis wil zo'n antwoord zijn.

Telkens als er gepreekt wordt, vraagt de Heere ons om dat antwoord. We geven ook allemaal telkens weer antwoord. Ook als we denken nog niet toe te zijn aan een antwoord. Van nature wijzen we alle vragen en bevelen van de Heere af. Veelzeggend is de gelijkenis over de twee zonen die in de wijngaard moesten werken (Matth.21:28v). Het antwoord van de één luidde "Ik wil niet". Zo klonk het reeds in het paradijs. Zo is Israel omgegaan met de wet en zo gaan wij allen van huisuit om met het Evangelie. Gods Woord is een treurig relaas van onze afwijzing.

Maar gelukkig zijn er ook, die een welwillend antwoord geven. Dat antwoord leren zij geven, zoals de reeds genoemde zoon. Hij zei eerst niet te willen, maar daarna kreeg hij berouw en ging hij aan het werk. Neezeggers worden jazeggers. Door het geloof dat de Heilige Geest werkt in het hart. In Jeremia 3: 22 zegt de Heere: "Bekeert u, gij afkerige kinderen..."; het antwoord luidde: "Ziet, hier zijn wij, want Gij zijt de Heere onze God". In Johannes 1 lezen

we dat de Zijnen Hem (Christus) niet aangenomen hebben. Ook de wereld, de duisternis, heeft het Licht niet aanvaard; integendeel, de duistere machten hebben geprobeerd het Licht tegen te houden. Toch staat er dan ineens, als een onverwachts wonder: "Zovelen Hem aangenomen hebben...." (vers 12). De Heere zorgt ervoor dat er toch zijn die Hem aannemen. Gelukkig als dat antwoord in je hart is gewerkt.

Het is ja of nee. Of is er nog een derde mogelijkheid? Felix zond Paulus "voor ditmaal" weg. Hij stelde het uit. De andere zoon uit de gelijkenis toonde aanvankelijk grote bereidheid. Ik ga, heer, zo sprak hij. Het staat er nog spreker: Ik, heer! Hij noemde zijn vader zelfs heer. Wat een gehoorzame jongen. Maar hij ging niet. Zo zijn er ook allerlei schijnantwoorden, die goed klinken, maar waarbij het er toch op neer komt, dat er niets van terecht komt. Dat is een gevaarlijke weg. De Heere vermeldt ook deze zoon om ons te brengen tot een ernstig zelfonderzoek. Ook als we menen dat we slechts antwoorden kunnen door in te stemmen met alleen de waarheid van Gods Woord, is dat een schijnoplossing. Doen we bewust alleen belijdenis van de waarheid, dan is ook dat een afwijzend antwoord. Het trof me dat Ds. Labee in "De Saambinder" het zakelijk niet anders stelde. Hij maakte duidelijk dat de eis en het bevel van de Heere klemmend naar ons toekomen.

Zo zijn er ook allerlei schijnantwoorden, die goed klinken, maar waarbij het er toch op neer komt, dat er niets van terecht komt.

Beamen

Belijden betekent in het Grieks: hetzelfde zeggen. Als we echt belijdenis mogen doen, spreken we slechts de Heere na. Dan zijn we niet met Hem eens geworden en is de discussie geëindigd. We zijn niet eens geworden met de weg der verlossing in Jezus Christus, Zijn Zoon. We denken op gelijke wijze over de zonde als de Heere. Maar dat belijden en dat naspreken is een levenslange oefening.

We vinden hiervan een mooi voorbeeld in 2 Corinthe 1:20. Ook daar gaat het om de tweeslag van Woord en ant-woord.

Paulus stond in de gemeente onder verdenking. Hij hield zich niet aan zijn woord. Hij had beloofd dat ze zullen komen, maar het was er niet van gekomen. Kritiek op zijn handel en wandel kan snel leiden tot kritiek op zijn boodschap. Men zei ten onrechte over hem dat hij een man was van ja en nee. Paulus maakt naar aanleiding daarvan duidelijk dat zijn boodschap niet een schipperen was tussen ja en nee. Dat zou niet kunnen worden opgevat. Natuurlijk, er zijn twee kanten aan een zaak, maar uiteindelijk moet de kern duidelijk en helder zijn.

We mogen niet ruim zijn in de beloften (ja) en bijvoorbeeld later in de preek, in de toepassing, de kleur weer op slot doen (nee). Zo ligt er een spanning als het Woord gebracht wordt. Wel die twee kanten laten zien, maar niet laveren tussen ja en nee. Geen tussenweg of een compromis, geen wazige vertolking van het Evangelie. Als u vraagt aan uw arts of uw kwaal ernstig is, verwacht u een eerlijk antwoord.

Paulus: "Want de Zoon van God, Jezus Christus, Die onder u door ons is gepredikt, namelijk door mij, en Silvánus, en Timotheüs, was niet ja en neen, maar is geweest ja in Hem. Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons". Gods Woord is een jawoord. De Heere zegt in Christus: ja. Het is ja "in Hem". Geen ja en nee. Maar wel: ja óf nee! Buiten Hem zegt de Heere: nee. Alle beloften, heel het Woord is vast in Christus. Op een

tollenaarsvraag antwoordt de Heere met een helder "ja". Het komt er op aan of we in Christus zijn. In Hem is het gehele Woord van God één lange toezegging, die de Heere waar zal maken. Maar wie buiten Christus leeft en Hem miskent, krijgt eenmaal een duidelijk "nee" te horen: Gaat weg van Mij, Ik heb u nooit gekend. Het is ja of nee. Wat opent zich hier het Evangelie. Elke bladzijde van Gods Woord bevat beloften. Die vele beloften zijn betrouwbaar, omdat ze vast liggen in het bloed van Christus. Het is trouw al wat Hij ooit beval. Uw smeking, uw gebed, uw vraag wil de Heere beantwoorden met een jawoord. De melaatse vroeg het: "Indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen" (Matth.8:2,3). Wat een heerlijk antwoord gaf de Heere: "Ik wil, word gereinigd".

Paulus voegt er daarna nog iets aan toe. De beloften zijn in Hem ja en..... in Hem amen. Het woord "amen" ziet nu op ons antwoord. Gods Kerk leert dit genadige Woord van God be-amen. Het geloof zegt amen zowel op de vloek als op de zegen. Het gaat om Gods ja en ons amen. Hier hebt u weer die twee delen van het verbond: Woord en ant-woord. We weten dat er mensen zijn die zeggen: als de Heere ja zegt, moet ik amen zeggen; ik moet daar op ingaan. God doet iets en ik moet ook iets doen. Maar let dan op de tekst want er staat: in Hem ja en ook in Hem Amen. Het amen ligt ook vast in Christus, evenals het Evangelie slechts kan rusten in Hem. De Heere werkt door Zijn Geest ook ons amen. Onze belijdenis wordt ook door Hem gewerkt. De Heere werkt dat door de middelen. Hij maakt ons bekend onze diepe ellende en Hij werkt onrust in het hart door Zijn oordelen en gericht. Hij toont op Zijn tijd ook de vastheid in Christus. Bij alle twijfelingen en schommelingen moet het geloof steeds weer opnieuw leren leven uit het ja van de Heere. Het kan vrezen eeuwig te zullen omkomen als Gods Woord ons laat zien dat de Heere de zonde afwijst. We kunnen nimmer het leven vinden in ons beamen van de waarheid of in de gestalten van ons eigen hart.

Amen kan nooit gezegd worden zonder het ja van de Heere. Het is een amen in Hém, Gode tot heerlijkheid, door ons. We zijn er wel bij betrokken, maar het is enkel en alleen Zijn werk. En het gaat dan ten diepste om Gods eer en heerlijkheid.

De Heere Jezus verklaarde Zich aan Martha als de Opstanding en het Leven. Hij stelde de vraag daarna: Gelooft gij dat? Die vraag komt tot ons allen. Martha kon daarop ja zeggen.

Zoals Petrus en de kamerling en vele anderen. Wat is uw en mijn antwoord op die levensvraag? De Kerk heeft deze vraag in haar Belijdenis mogen beantwoorden. In haar Belijdenis zegt ze alleen maar amen, dat wil zeggen: het is precies zoals Gods Woord het zegt. Daarom hoeft er geen enkel bezwaar te bestaan tegen de Belijdenisschriften. Het is juist een zegen dat we zo'n duidelijke Belijdenis hebben. Maar bent u een levend lid van die belijdende Kerk?

Martha was in zichzelf ook maar iemand die nog lang niet de volle rijkdom van Christus zag. Toch mocht ze dat zeggen. Denk niet dat er een volkomen geloof gevraagd wordt. Het kleinste is bij de Heere niet veracht. De grootste zondaar wordt er niet van uitgesloten. Die bekende vader kon het ondanks alles toch zeggen: "Ik geloof, Heere, kom mijn ongeloofigheid te hulp". En de Heere heeft zijn zwak belijden aanvaard. Het amen van het geloof ligt niet vast in een mensenhart, maar het rust in het ja van de kant van de Heere. Er is voor u en voor mij geen andere weg. En zoek dan al die beloften maar die vast liggen in Christus. En laat u waarschuwen door al de bedreigingen en vermaningen. Maar het draait alles om Hem en het ligt vast in Hem.

Aan de kamerling werd ook de vraag gesteld naar zijn geloof. Hij begeerde gedoopt te worden en Filippus wilde dat doen op voorwaarde van zijn geloof. Hij maakte het de kamerling niet makkelijk. Indien gij van ganser harte gelooft..... (Hand.8:37). Wie durft te zeggen dat hij met heel zijn hart gelooft? Toch was die vraag wel terecht. Ook de Kerk kan geen

*Als u vraagt
aan uw arts
of uw kwaal
ernstig is,
verwacht u
een eerlijk
antwoord.*

andere of minder gewichtige vragen stellen. Het geloof moet per definitie heel ons hart omvatten. Welk antwoord gaf de moorman? Hij sprak: "Ik geloof dat Jezus Christus de Zoon van God is". Hij zei

niet dat heel zijn hart erbij was. Hij kon niet steunen op de kracht van zijn geloof. Maar hij sprak zijn geloof in Christus uit. En daarin lag ook zijn persoonlijke geloof vast.

Pas op voor het ja en nee. Hoor de keus u voorgesteld: ja óf nee. Zie de kracht en de vastheid van die enkele woorden: in Hem ja en in Hem amen.

P. Roos

Vragenrubriek

Noach

Er liggen enkele vragen voor mij die gaan over Noach, de ark en de zondvloed. Het gaat in de Bijbel altijd over dingen die lang geleden gebeurd zijn, maar die altijd een actuele en ernstige boodschap bevatten. Zo ook met de dingen die we weten rond de ondergang van de eerste wereld.

Heeft het woord zondvloed te maken met de zonde, die door de Heere gestraft werd?

Het woord zondvloed komt in het gehele Oude Testament niet voor. Daar wordt gesproken van de vloed. In het Nieuwe Testament wordt de vloed in Noach's dagen als zondvloed aangeduid en wel in Matth. 24:38 en 39 en in Lukas 17:27 en in 2 Petrus 2:5 en 3:6. Het woord op zichzelf herinnert niet aan de zonde. Het oorspronkelijke woord 'zontvloed' (dus met een t) betekent grote vloed. En dat is het ook geweest! We zijn allen ontzet vanwege de tsunami en aardbeving die in Japan vele duizenden het leven kostte. Maar de vloed in Noach's dagen heeft die verre overtroffen. Daar waren geen overlevenden meer. Het was een regelrecht oordeel over de zonde. De zondvloed was er dus wel *vanwege* de zonde. Zo is elke ramp een oordeel van God over deze wereld, die eenmaal door vuur zal vergaan aan het einde der tijden.

Een achttal mensen hebben de zondvloed overleefd. Niet door enige list of door een toeval, maar door goddelijke voorzienigheid en uit louter genade. De Schrift zegt dat Noach genade vond in de ogen des HEEREN. Door Gods genade zal er straks ook een volk zijn, een schare die niemand tellen kan, welke ontkomen zal. De ark is een duidelijk beeld van het behoud in

en door Christus. De tweede vraag betreft het woordje *acht* in 2 Petrus 2:5 en in ons Doopsformulier 'de gelovige Noach, zijn acht zielen'. Hier wordt Noach zelf bij gerekend. We zouden het logisch vinden te spreken van Noach en de zeven zijnen. In het grieks staat in 2 Petrus dat Noach de achtste was, er waren dus zeven anderen, zijn eigen vrouw, en zijn drie zonen met hun vrouwen.

Over die acht mensen, veilig in de ark, gaat een volgende vraag. Waren die nu alle acht kinderen van God? En waren er onder hen die verdrongen geen kinderen van God?

De Bijbel geeft ons daar niet rechtstreeks een antwoord op, maar die vraag heb ik mezelf ook al eens gesteld. Ik denk dat we er wel iets van kunnen zeggen. In de eerste plaats dat we moeten waken tegen een zwart-wit denken, alsof allen in de ark waarlijk kinderen van God waren en daarbuiten slechts goddelozen. Of de geredde Cham een waar kind des Heeren was, valt te betwijfelen. Maar we kunnen ons vergissen. Want we lezen dat na de zondvloed niet alleen Cham zondigde, maar Noach ook! En die was toch zeker een kind van God. Zie maar naar het getuigenis aangaande Noach in het Nieuwe Testament. Bij Cham heb ik echter zo mijn twijfels. En of er onder al die verdrongen mensen geen kinderen van God waren, weet de Heere alleen. Immers ook een kind van God kan in een ramp omkomen. Een oordeel, zoals bijvoorbeeld een overstroming, kan een kind van God zijn leven kosten. Maar *het* oordeel, daar is hij om Christus wille van bevrijd! Wezenlijke schade loopt hij niet

op, omdat zijn ziel geborgen is. In dit verband valt ook te wijzen op 1 Petrus 4:6 met daarbij de kanttekeningen. Laat ik eerst weergeven wat de apostel daar schrijft: 'Want daartoe is ook de doden het Evangelie verkondigd geworden, opdat zij wel zouden geoordeeld worden naar de mens in het vlees, maar leven zouden naar God in den geest'. De apostel spreekt van de verkondiging van het Evangelie aan hen die leefden in de tijd van Noach voor de zondvloed. Noach was namelijk een prediker der gerechtigheid, gezonden om de mensen op te roepen tot bekering. De verwerping van Gods Woord zou fatale gevolgen hebben. Maar zal de prediking van Noach in het geheel geen geloof hebben gewerkt bij sommigen? Het is treffend wat de kanttekennaren bij het aangehaalde vers schrijven. Ik citeer: "Bij de woorden: 'maar leven zouden naar God in den geest' schrijven zij: 'Dat is naar de ziel en in hun geestelijke stand; gelijk het kan zijn. Hoewel Petrus dit niet klaar zegt, dat enigen zich in het einde nog bekeerd hebben, ziende dat God Zijn straf reeds over hen zond. Immers blijkt hieruit, dat God daarom Noach hun tot een prediker heeft gezonden, om hen tot bekering te noden, opdat, zo hun lichamen vergingen, ten minste hun zielen behouden werden". Einde citaat. Verder moeten we er maar over zwijgen en het in Gods handen laten. Hij vergist Zich nooit en Zijn oordeel is rechtvaardig. Wel houd Gods Woord ons voor op onszelf toe te zien en ons te haasten om onzes levens wil. Tenslotte een vraag over de rechtvaardigheid van het oordeel over

Maar de vloed in Noach's dagen heeft die verre overtroffen. Daar waren geen overlevenden meer. Het was een regelrecht oordeel over de zonde.

Cham. Hoe kon vader Noach zo streng optreden tegen Cham? Moest Noach zich niet liever diep schamen over zijn eigen gedrag en slechts zichzelf veroordelen in plaats van een ander? Was hij immers zelf niet de oorzaak geweest van de spot van zijn zoon Cham? Inderdaad heeft Noach alle redenen gehad om zich diep te schamen voor God en zijn kinderen. Ik twijfel er ook niet aan of zijn dwaasheid is hem tot schuld geworden. Bij geen van de Zijnen werkt de Heere namelijk over de schuld heen. Zij komen allen in het stof en de zelfveroordeling terecht.

Cham en diens zoon Kanaän, die blijkbaar ook bij de zaak betrokken was, hebben zich door hun gedrag de rechtvaardige toorn Gods waardig gemaakt. Als Noach de vloek uitspreekt doet hij dat niet als een beledigde vader, die zijn zoon Cham en diens nageslacht de les leest, maar als een profeet in de Naam des Heeren. God straft nooit te zwaar, er is nooit sprake van onrecht bij Hem. En die vervloeking is niet uitgesproken op slechts ene, kleine zonde, maar die ene zonde van Cham en de zijnen is een symptoom geweest van een Gode vijandig leven. Laat ons hui-

veren voor Gods oordelen. Kennen we de smeekbede om Gods genadige ontferming in de welverdiende toorn? Om Christus' wille, Die de Ark der behoudenis is, is er ontkoming en in die Arke plaats voor het grootste beest! Alleenlijk, ken uw ongerechtigheid! Een vreselijke ramp voltrok zich over een deel van de aarde. De oorlogen, rampen en epidemieën zijn alle voetstappen van de komende Christus. Haast u tot die nog steeds geopende Arke der behoudenis, eer dat die deur gesloten wordt!

K. Hoefnagel

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier (49)

“... dat is: zo dikwijls als ge van dit brood eet en van deze beker drinkt, zult ge daardoor als door een gewisse gedachtenis en pand, vermaand en verzekerd worden van deze Mijn hartelijke liefde en trouw jegens u...”

De opsteller van het formulier zet zijn betoog voort. Zojuist heeft hij herinnerd aan de woorden waarmee de Zaligmaker de maaltijd van het nieuwe verbond heeft ingezet. Het brood wordt gegeven tot Zijn gedachtenis. De wijn wordt aangeboden als het nieuwe testament in Zijn bloed. Tegelijkertijd klinkt de aansporing. Aangaande het brood: *“Neemt en eet!”* Betreffende de beker: *“Drinkt allen daaruit!”* Tegelijkertijd wordt herinnerd aan het karakter van het verbond als een testament, een uiterste wilsbeschikking. De weldaden van het verbond komen door de dood van Christus de Zijnen ten goede. Het gelovig gebruik van het sacrament dient tot verzekering daarvan.

Zo dikwijls...

Olevianus gaat nu een nadere uitleg geven van de inzettingswoorden van de Heere Jezus. Hij doet dat op een gedurfde manier. Hij legt de Heiland als het ware de woorden in de mond. Om dat op

een geldige wijze te doen, moet je er wel heel zeker van zijn, dat dit ook echt de bedoeling van Jezus' woorden is geweest. De opsteller meent van wel, en ik denk het met hem. Treffend is de teerheid waarmee Olevianus de woorden van zijn uitleg kiest. Hij laat als het ware de Zaligmaker in het hart zien. En dat is een kloppend hart, een hart dat voor Zijn kerk van liefde en trouw klopt. Een hart dat weet hoe “verslagen” en “kleinmoedig” de harten van de Zijnen kunnen zijn. Hoe ongestadig en aangevochten hun geloof bij tijden is. Hij weet van de wankeelmoedigheid van hun geloof, van de ingezonkenheid van hun liefde en van hun gebrek aan een levende hoop. Hij weet dat er tijden zijn waarin het voor hun besef wel lijkt dat Hij nooit in hun leven is binnengekomen. Maar nu zoekt Hij hen op. Nu zoeken Zijn ogen die van de Zijnen. En hij wijst hen op de gave van het sacrament en op de rijke en vertroostende betekenis daarvan. Warm en betrokken zijn Zijn woorden: *“... zo dikwijls als ge van dit brood eet en van deze beker drinkt, zult ge daardoor als door een gewisse gedachtenis en pand, vermaand en verzekerd worden van deze Mijn hartelijke liefde en trouw jegens u...”*

“Zo dikwijls...” Deze twee eerste woorden vinden we in de Bijbel terug. De apostel Paulus schrijft ze aan de gemeente van Korinthe. *“Doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken tot Mijn gedachtenis. Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren...”*

[1 Kor. 11: 25, 26]. Hieruit blijkt dus duidelijk dat de Heere Jezus deze maaltijd niet als eenmalig heeft bedoeld, niet slechts ter gelegenheid van Zijn aanstaande lijden en sterven – een soort afscheidsmaal alleen. Nee, het is de uitdrukkelijke wil van de Heere Jezus geweest dat dit avondmaal tot een sacrament zou zijn, een herhaald gebruikt sacrament, dat naar een vaste ordening telkens weer in Zijn gemeente een plaats zou hebben.

“Zo dikwijls...” – deze woorden wijzen erop dat Gods kerk een verlangen moet hebben naar het aanzitten aan de tafel des Heeren. Het is geen blijk van een levendig geloof wanneer Gods kinderen kunnen berusten in een spaarzame bediening van het avondmaal. Heel erg is het wanneer omstandigheden in de gemeente tot gevolg hebben dat gedurende langere of kortere tijd het sacrament niet kan worden bediend. In zulke

De weldaden
van het
verbond
komen door
de dood van
Christus de
Zijnen ten
goede.

In onze
reformatorische
gezindte zijn
er zelfs
gemeenten
waar slechts
eenmaal per
jaar of nog
minder het
sacrament
wordt bediend.

omstandigheden kan het toch niet anders, of de nood van de gemeente moet op de harten van ambtsdragers en gemeenteleden gebonden zijn. Zodat de gestadige roep klinkt: "Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt..." [Jes. 64: 1]. Het dringende gebed om het wegnemen van de oorzaken die tot een en ander hebben geleid.

Behoeft

"Zo dikwijls..." We zouden ons kunnen afvragen wat de bijbelse regelmaat is. Uit de Handelingen der apostelen alsmede uit Paulus' brieven krijgen we de indruk dat toentertijd in elke samenkomst van de gemeente ook het avondmaal werd bediend. Onder ons kennen we de gewoon van eenmaal per drie maanden. Dat is overeenkomstig een lange traditie van de kerken in Nederland. Onze huidige kerkorde zegt het in artikel 63 als volgt: "Het avondmaal des Heeren zal minstens eens per drie maanden na gehouden voorbereiding worden gevierd." De Dordtse synode van 1618/1619 heeft het als volgt bepaald: "Het Avondmaal des Heeren zal ten twee maanden eens, zoveel het mogelijk is, gehouden worden." Deze bepaling komt voort uit de praktijk in de Geneefse gemeente van Calvijn.

Van de reformator is overigens bekend dat zijn ideaal in dit opzicht een andere was. Slechts met zeer grote tegenzin en na herhaaldelijk protest heeft hij zich gevoegd in de gewoonte van deze naar zijn mening veel te geringe frequentie. We zouden ons inderdaad kunnen afvragen of ons gebruik wel zo bijbels is. In onze reformatorische gezindte zijn er zelfs gemeenten waar slechts eenmaal per jaar of nog minder het sacrament wordt bediend.

De mening van Calvijn kunnen we lezen in zijn Institutie. Als hij over deze dingen schrijft, blijkt dat hij op dit punt geen duivels op zijn hart smooit. Openhartig geeft hij zijn mening. We lezen in boek 4, hoofdstuk 17, paragraaf 44: "Wat wij tot hiertoe over dit sacrament te berde hebben gebracht, laat overduidelijk zien dat het niet is ingesteld met

de bedoeling dat het eenmaal per jaar ontvangen zou worden, en dan ook nog slechts in het voorbijgaan, zoals het tegenwoordig algemeen de gewoonte is. Nee, het is ingesteld met de bedoeling dat alle christenen het veelvuldig zouden gebruiken, zodat zij zich veelvuldig het lijden en sterven van Christus in herinnering zouden roepen, om daardoor hun geloof te ondersteunen en te versterken en elkaar aan te sporen om Gods lof te zingen en te belijden, om Zijn goedheid te verkondigen, en ten slotte om de onderlinge liefde te voeden en aan elkaar de liefde te bewijzen waarmee zij zich in het ene lichaam van Christus verbonden zien. (...) Dat het in de apostolische kerk zo eraan toeging, verhaalt Lukas in Handelingen, wanneer hij zegt dat de gelovigen volhardend waren in de leer der apostelen, in de gemeenschap, in het breken van het brood en in de gebeden. Het zou eigenlijk altijd zo moeten gaan dat er geen samenkomst van de gemeente is zonder prediking van het Woord, zonder gebed en zonder bediening van het heilig avondmaal en de aalmoezen. Dat dit ook in de gemeente van Korinthe de vaste regel was, is met vrij grote zekerheid af te leiden uit de woorden van Paulus, en dat dit vervolgens vele eeuwen lang de algemene praktijk is geweest, staat vast."

Boekbesprekingen

Jonathan Edwards, Die God leeft nog gebonden, 125 blz., € 14,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-0964-0.

De auteur leefde van 1703-1758. Deze bekende Amerikaanse opwekkingsprediker beschrijft in dit boek hoe er in zijn gemeente in enkele maanden veel mensen tot bekering kwamen. In de tijd waarin dit gebeurde was er sprake van grote dwalingen in de kerk. De kerkmensen leefden zedeloos en goddeloos. De prediking was gericht op een net leventje. De noodzakelijkheid van wedergeboorte en bekering werd bijna niet gepredikt. Het was in de dagen van Edwards geestelijk gesproken donker en beslist geen bloeitijd. Onder zulke omstandigheden zou je eigenlijk geen opwekking verwachten. Het boek waarin Jo-

Bedoel ik daarmee dat we zo snel mogelijk een verandering in onze praktijk moeten doorvoeren? Omdat Calvijn dat vindt of omdat de oude christelijke kerk die gewoonte had? Nee, zeker niet. Maar wel vraag ik mezelf en anderen of we de woorden van de Heere Jezus voldoende tot ons laten doordringen: "... zo dikwijls als gij zult eten en drinken..." Dikwijls dus! Is er werkelijk behoefte naar de gemeenschap met Christus aan Zijn tafel? Ken ik de begeerte naar het godvruchtig gebruik van Zijn inzetting? Taxeer ik het sacrament van de tafel des Heeren wel zoals dat zou moeten? Ligt het echt op mijn ziel: "Mijn hart roept uit tot God die leeft, en aan mijn ziel het leven geeft..."? Hoe het zij: de Heere Christus heeft Zijn kerk in het sacrament van het avondmaal een gewisse gedachtenis en een zeker pand nagelaten, waarmee Hij haar wil vermanen en verzekeren van deze Zijn hartelijke liefde en trouw jegens haar. Zal mijn hart niet branden van verlangen om de tekenen daarvan te ontvangen?

J.M.J. Kieviet

nathan Edwards verslag doet van de wonderlijke dingen die gebeurden in Nieuw-Engeland heeft in het verleden veel invloed gehad en werd vaak vertaald. Het boekje was oorspronkelijk een uitgebreide brief van Jonathan Edwards aan dominee Colman. De predikanten Watts en Guyse hebben voor de uitgave zorg gedragen. Het boekje werd in Engeland gretig ontvangen. Al binnen enkele maanden verscheen er een tweede druk. Het boekje van Edwards werkte eraan mee dat ook in Engeland en Schotland het verlangen rees naar zo'n krachtige doorwerking van Gods Geest in de bekering van zondaren. De Heere heeft op het gebed inderdaad in Engeland en Schotland Zijn almacht en genade betoond. Velen werden getrokken uit de duisternis en overgebracht

in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde. In 1740 verscheen het boekje voor het eerst in Nederland onder de titel: 'Geloofwaardig historisch bericht van het heerlyke werk Godts geopenbaart in de bekeering van veele hondernden van Zielen te Northhampton, en op andere Plaatzten in Nieuw-Engelandt.' De preek van Jonathan Edwards die zo'n grote uitwerking heeft gehad dat velen bekeerd werden is ook opgenomen. In het voorwoord lezen wij dat het voor de Heere niet te wonderlijk is een heel volk in één dag te wederbaren. Het boekje bevat enkele opmerkelijke voorbeelden van bekeringen. De preek van Edwards die zo'n grote uitwerking had gaat over Romeinen 3:19 'Opdat alle mond gestopt worde.' In de preek komt naar voren dat niemand van zichzelf de Zaligmaker wil aan-nemen. De auteur wijst op het grote verschil tussen de straf te willen ontgaan, wat iedereen wil en Christus nodig te hebben om de schuld te verzoenen. We lezen op blz. 112 "Dat u niet oprecht gewillig bent Christus als uw Zaligmaker aan te nemen, blijkt ook uit het volgende: U bent er nooit van overtuigd geweest, dat Hij in alles genoegzaam is om uw verlossing uit te werken. U had nooit een gezicht en gevoel van die uitnemendheid en waarde in Christus, die aan Zijn bloed en aan Zijn voorspraak en tussen-treden bij God zoveel kracht gaf, dat ze genoegzaam zijn om uiterst schuldige schepselen, die God ten hoogste getergd hebben en zich aan Zijn vreselijke toorn blootge-steld hebben, te verlossen. Te zeg-gen dat dit waar is, of anderen toe te stemmen dat het zo is, is heel iets anders dan er werkelijk van overtuigd te zijn en het waarlijk in uw hart te gevoelen." Op blz. 117 lezen we over het verwerpen van Christus die Zich zolang aanbod. "Hierin bent u erger dan de duivelen, want zij hebben nooit het aanbod van zulk een heerlijke genade verworpen, want hun werd na hun val nooit meer enige barmhartigheid aangeboden." Edwards wijst er in het slot van zijn preek op dat de mensen zorgeloos zijn omtrent hun eigen zaligheid en

dat zij moedwillig paden bewan-delen die hen rechtstreeks te gronde richten. Ook wordt op blz. 124 gewezen op de grootheid van Gods barmhartigheid "U hoeft helemaal niet ontmoedigd te zijn om barmhartigheid te zoeken, want er is genoeg in Christus. God vergeeft gaarne en Hij ver-geeft menigvuldig, anders had Hij Zijn Zoon niet gezonden en laten doden." Voor Gods kinderen is er reden tot lofprijzing. Ze waren net zo slecht als anderen. Maar het heeft de Heere behaagd hen te bekeren. Daar besluit de preek mee: "Dat dit uw werk moge zijn hier en in alle eeuwigheid voor Zijn rijke, onuitsprekelijke en soe-vereine genade aan u bewezen en waardoor Hij en Hij alleen u van anderen onderscheidde."

Prof. Dr. A. Baars e.a., Waarom dan? Vragen van jongeren, paperback, 64 blz., € 7,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-07646. Medewerkers aan dit boekje zijn: Prof. dr. A. Baars, ds. J.A. van den Berg, Ds. P. den Ouden, ds. J. van Amstel, dhr. C. van Vianen en ds. W. Visscher. De volgende onderwerpen komen aan de orde: Waarom zou je bidden als het toch niet helpt? Wachten tot je ge-trouwd bent. Leuke muziek. Met of zonder filter? Waarom zou ik mijn kerk trouw blijven? De ware God. Leven in de zuil. Nuttige regels. De kerk als leerhuis. Ds. Van Amstel schrijft over filters. Waterfilters zijn goed, die houden schadelijke stoffen tegen die we anders binnen zouden krijgen. We zouden die waterfilters niet graag missen. Zo is open internet een groot gevaar. Een filter is nodig om zondige zaken tegen te hou-den die de ziel vergiftigen. Zouden we daar dan minder belang aan hechten dan aan een waterfilter? Terecht wijst ds. Van Amstel op de filter die van binnen nodig is: de vreze des Heeren. Behartenswaar-dige zaken schrijft prof. dr. Baars over de kerk als leerhuis. Het belang van de catechismuspraak wordt door hem onderstreept op blz. 60: "Hij geeft immers een bij-zonder volledige en evenwichtige samenvatting van de Bijbelse leer." Kennis en leren zijn heel belang-

rijk in de kerk omdat: 1. God wil dat wij onderwezen worden in de Schriften. 2. Door ons verduisterde verstand verstaan wij de weg en de wil van de Heere niet. Daarom is onderwijs nodig om onze onwe-tendheid weg te nemen. 3. Onder-wijs in de leer is ook een wapen tegen verslapping, afval en ketterij. 4. Aan het onderwijs in de leer zijn rijke beloften verbonden. 5. Ook wil de Heere de verkondiging van en het onderwijs in de leer gebrui-ken om de heilsschatten die te vinden zijn in Christus bekend te maken. De kerk is de werkvloer van de Heilige Geest en is en blijft daarom leerhuis. Op blz. 64 lezen we "Een oud spreekwoord zegt: 'Wij leren niet voor de school, maar voor het leven' (Seneca, eer-ste eeuw na Christus). Met een kleine variant daarop zou je kun-nen zeggen: 'Hoeveel onderwijs we in het leerhuis ook ontvangen, ten diepste leren we daarvoor niet. We leren met het oog op het eeuwige leven!'"

Robert Murray McCheyne, Laat u met God verzoenen, gebonden, 126 blz., € 12,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, 3e druk, ISBN 978-90-331-2375-7. Het voorwoord bevat een korte levensbeschrijving van Robert Murray McCheyne (1813-1843). In zijn sterfjaar verscheen er een dik boek met als titel: 'De dagelijkse metgezel van de christen.' Aan dit dagboek verleenden 31 predi-kanten van de Schotse Kerk hun medewerking. McCheyne kreeg de periode van 9 tot en met 22 april toebedeeld met als onderwerpen: 'De tweede komst van Christus', 'het werk van de Heilige Geest in het brengen van zondaars tot Christus en hoe Hij hen daarna te hulp komt' en 'de bediening van het Evangelie.' In 1988 kwamen deze overdenkingen uit onder de titel 'Helps to devotion.' Dhr. M. Krijgsman heeft deze overdenkin-gen in het Nederlands vertaald. Uit een overdenking over Efeze 2: 4 en 5 'Levend gemaakt met Christus' willen we u iets doorge-ven. De overdenking begint met het tekenen van de doodstaat van de mens. Het verstand is dood, het hart is dood, het gewe-

ten is dood. We lezen op blz. 101 het volgende: "Het hart is dood; weliswaar is het hart levend voor wereldse vrienden en voorwerpen. In het nastreven van hun begeerlijkheden 'voeren zij hun hart aan als een bakoven tot hun lagen' (Hosea 7:6). Maar stel hun de Liefelijkste aller wezens voor, de dierbare Hoeksteen, de Wens aller heidenen, de Parel van grote waarde; en zie, hun hart wordt er niet door geroerd, het wordt niet week, het beweegt niet, het heeft niet lief, het is dood." Dan wordt het wonder van de levendmaking getekend. Ook lezen we van de wederopstanding van alle doden op de dag van de wederkomst van Christus. De enige beweegreden om een dode ziel levend te maken is de barmhartigheid van God. We lezen op blz. 103 en 104 "Dus in Gods ogen is er niets beminnelijks aan een dode ziel. De koudheid, de ongevoeligheid, het bederf is weerzinwekkend in Zijn reine ogen. En ondanks dat alles kwam Hij tot de dode ziel van Paulus en schonk haar het leven."

Ds. A.C. Uitslag, Wegwijs in de wereld, gebonden, 197 blz., € 15,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2351-1.

In dit boek worden de Tien Geboden op een actuele en vlotte manier behandeld. Het boek heeft niet de bedoeling een uitgebreide verklaring van de Tien Geboden te zijn. De auteur stipt volgens eigen schrijven slechts wat zaken aan om op die manier aan het denken te zetten. Het boek bedoelt een spiegel voor te houden aan de lezer persoonlijk, maar ook aan de gereformeerde gezindte als geheel. Het voorhouden van de spiegel is aan de ene kant ontdekkend, aan de andere kant ook richtinggevend. Diverse voorbeelden uit de praktijk worden gegeven. Het nu verschenen boek 'Wegwijs in de wereld' vormt in zekere zin een vervolg op het boek 'Thuis in de wereld?' Stellingen en gespreksvragen maken het boek geschikt voor gebruik op verenigingen of gesprekskringen. Al lezend rezen er een aantal vragen. Een uitdrukking die we aantreffen op blz. 91 "Een doorweekte farizeeër" vindt

ik niet gelukkig en fijngevoelig gekozen. Met een andere recensent vind ik het een aandachtspunt dat de voorbeelden soms (te) herkenbaar zijn. Deze opmerkingen nemen niet weg dat we veel zaken met instemming gelezen hebben en inderdaad aanzetten vormen tot nadenken over de handel en wandel van de gereformeerde gezindte. Het trof mij wat staat op blz. 114 en 115. Terecht wordt daar gesignaleerd dat mensen moord en brand schreeuwen als het gaat om dierenwelzijn, maar dat diezelfde mensen niet strijden voor het ongeboorn menselijke leven. "Een scholletje in de Noordzee is een heilig dier, maar de zich ontwikkelende embryo is slechts een klompje cellen. Werkelijk een blamage voor de mensheid."

Jaarboek van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland 2011, onder redactie van ds. D. Quant, ds. R.W.J. Soeters en ds. H.J.Th. Vellema, boek € 10,70, cd-rom € 10,70, boek+cd-rom € 14,00, Uitgave Buijten & Schipperheijn, Amsterdam, ISBN 978-90-5881-508-8.

Allerlei nuttige gegevens staan in het jaarboek opgetekend. In het jaar 2011 is het ledental van onze kerken licht gestegen: 74 in totaal. Wanneer we de groei in de drie gemeenten op Urk van 144 leden en doopleden in rekening brengen, dan is er landelijk gesproken toch eigenlijk geen stijgende lijn te bespeuren. Belangrijker dan cijfers is de geestelijke groei. De HEERE gaat door met Zijn Kerkvergaderend werk ook in onze donkere, zondige tijd. De HEERE volvoert immers Zijn welbehagen. Niemand kan dat keren. Uiteraard heb ik veel waardering voor het samenstellen van dit jaarboek. Het zal door velen geraadpleegd en gebruikt worden.

Ds. W. Visscher, Zeven woorden, korte uitleg van Bijbelse begrippen, Handvatserie deel 1, paperback, 68 blz., € 9,10, Uitgeverij om Sions Wil, Gouda, ISBN 978-90-74787-69-7. De auteur is predikant van de Gereformeerde Gemeente in Amersfoort. Zeven woorden worden in het kort behandeld: God, Bijbel, schepping, zonde, genade, geloof

en oordeel. Helaas gaan in Nederland al minder mensen geregeld naar de kerk. In de inleiding wordt vermeld dat nog ongeveer tien procent van de bevolking van ons land eenmaal per zondag de kerk bezoekt. Heel veel mensen gaan dus nooit meer. Daarom kan het heel goed gebeuren dat een collega of studiegenoot vraagt wat het inhoudt naar de kerk te gaan en waar het dan om gaat. Ook van de kant van onkerkelijke burens kunnen zulke vragen gesteld worden. Het is niet gemakkelijk in het kort uit te leggen wat de boodschap van de Bijbel is. Het boekje wil een handvat bieden om de hoofdlijn van de Bijbel aan anderen die er weinig of niets van weten uit te leggen. Er komen helaas al meer mensen in ons vaderland die onbekend zijn met de inhoud van de Bijbel. Jongeren en ouderen kunnen met vragen van zulke mensen geconfronteerd worden. Het boekje wil een summier handreiking zijn om aan niet-christenen duidelijk te maken wat de hoofdinhoud van de Bijbel is. Met de auteur hopen wij dat de Heere de lectuur van dit boekje tot zegen wil stellen. Iets uit dit boekje willen we doorgeven. Over het laatste oordeel lezen we op blz. 66 het volgende: "Godeloze heidenen zullen minder zwaar bestraft worden als goddelozen die het Evangelie geweten hebben. Op het laatste oordeel volgt dan de eeuwige bestemming. Zondaren zullen worden verwezen vanwege hun schuld naar de eeuwige pijn. Gods kinderen worden uit genade en door het bloed van Christus opgenomen in eeuwige heerlijkheid. En daar zal eeuwige blijdschap hun deel zijn. Ten slotte komt er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Gods kinderen zullen daarop eeuwig wonen en in gemeenschap leven met God. Met groot verlangen zien Gods kinderen door genade uit naar deze dag. De Bijbel besluit ermee: 'Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom haastiglijk. Amen. Ja, kom, Heere Jezus' (Openb. 22:20).

W. Visser, *Door rivieren en vlammen*, paperback, 88 blz., € 9,85, Uitgeverij Om Sions Wil, Gouda, ISBN 978-90-74787-68-0.

De auteur is aangewezen op openbaar vervoer en ontmoet daardoor heel wat mensen onder verschillende omstandigheden. In september 2001 verscheen een soortgelijk boekje van de auteur. Dit boekje borduurt voort op het vorige boekje. We zijn met elkaar onderweg van de dag van onze geboorte af tot ons sterfjaar toe. Het is geen kalme reis. Er zijn krommingen in de weg, er zijn hoge bergen en diepe dalen. Er zijn hinderpalen en valkuilen. Er is sprake van doodlopende wegen en gevaren. Maar wie de Heere mogen vrezen zullen ervaren: 'Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken.' De Heere belooft de Zijnen geen kalme reis, maar wel een behouden aankomst. Het is de wens van de auteur dat het boekje een bemoediging mag zijn voor hen die de Heere mogen vrezen en een aansporing

de Heere te zoeken voor hen die nog voortgaan op eigen gekozen wegen. Op blz. 11 en 12 vinden we een bijdrage getiteld: "Altijd buitenshuis?" Hierin vergelijkt de auteur op treffende wijze onze tijd met die van vroeger. Als kinderen vroeger uit school kwamen zeiden ze elkaar gedag. De volgende morgen zouden zij elkaar weer zien. Ondertussen kon er gesproken worden met vader en moeder die gelegenheid kregen hun kind op te voeden zonder al te veel invloeden van buitenaf. Nu is dat anders geworden. "Nu zeggen onze kinderen tegen hun vrienden en studiegenoten niet meer: 'tot morgen' maar 'tot straks'. Thuisgekomen gaat de pc aan, inloggen, sms-en, chatten, kletsen, praten, roddelen, digitaal pesten, seksueel getint taalgebruik: echt, het komt allemaal voor! En niet zelden wordt er on-line gevraagd: 'Wat

vind jij er nou van dat op school en thuis (deze) regels worden gesteld? Vind je het ook zo belachelijk, dat je bijna niets mag en 's avonds op een bepaalde tijd thuis moet zijn en... en...?"

Immers onder bekering hebben we te verstaan dit werk van Gods Heilige Geest in het hart van een zondaar, waardoor deze van Gods almachtige genadewerkingen zó krachtig en onwederstandelijk wordt aangegrepen, dat hij zich (almeer) onder waar berouw gaaf afkeren van zijn eigen wegen en handelingen, die niet goed waren, en zich gaat wenden met lust en liefde tot God en Zijn zalige dienst. Het is een inwendige omzetting van het hart, tot een ganse verandering des levens in de praktijk; zowel in 't verborgene als in 't openbaar.

G. Wisse,

De bekering des mensen.

Rust en ontspanning in de prachtige Vulkaaneifel!

Dichtbij

Friedensstimme-gemeente

Ruime appartementen te huur.

Inl.: 0049-6594258990 en

www.huizesolagratia.nl

Vakantie op Texel
"Een onvergetelijke ervaring!"

DeVerrassing.nl

Rustig park achter De Verrassing met 10 luxe bungalows die allemaal veel privacy bieden.

De Noorderhoeve.nl

Twee luxe vakantiewoningen, geheel aangepast voor minder validen in een landelijke omgeving.

www.deverrassing.nl / www.denorderhoeve.nl
Reserveren? Bel 0222 31 89 06

Liefde voor Israël

als primaire drijfveer

De stichting bevordert door haar werk de evangelieverkondiging onder de Joden.

Voor meer informatie over ons werk, lezingen en donaties, ga naar onze website: www.messiasbelijdendejoden.nl of neem contact op met ds. G. Bouw, tel.: 0172 - 47 00 40, e-mail: g.bouw@solcon.nl.

Een gift overmaken kan op 37 78 53 496.

Postbus 22 - 3860 AA Nijkerk

Messias
belijdende
Joden

Friedensstimme

Op Zijn
Woord

"Iedere Rus een eigen Bijbel? Niet realistisch!"

Op het Woord van Jezus, wierp Petrus het net uit aan de andere zijde van het schip. Dat lag niet voor de hand! Maar de Heere sprak en het net kwam vol op Zijn Woord.

In gehoorzaamheid aan datzelfde Woord steunt Friedensstimme evangelisten in de voormalige Sovjet-Unie. Zij geven Gods Woord, de boodschap van zonde en genade, door in alle streken van dat land. Een onmogelijke opgave. Een heerlijke dienst. U kunt dit

werk steunen met uw gebed en gaven. U kunt dit werk steunen met uw gebed en gaven.

Uw bijdrage is welkom op:
GIRO 41 32 334.

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | T 0182 - 538 544 | www.friedensstimme.nl

“Mooi dat de
BIJBEL
school
plek heeft”

Driestar Hogeschool biedt:

- hoog aangeschreven opleidingen
- geloof verbinden met studie en beroep
- identiteit ingebed in hele opleiding

Voorlichtingsavond
18 mei: informatie over de opleidingen
Leraar voortgezet onderwijs,
Leraar basisonderwijs en Pedagogiek

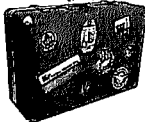
Kijk voor onze andere open dagen
of een meeloopdag op
www.driestar-hogeschool.nl

 Driestar hogeschool
TALENT IN ONTWIKKELING

Driestar Hogeschool voor het opleiden en professionaliseren van leraren.

**ISRAËL – 6 daagse reis
in de herfstvakantie
D.V. 24 oktober - € 975,-**

Vraag vrijblijvend ook naar de
vele andere reizen.
Hartelijk welkom !

KREIJKES VAKANTIE IDEE
www.kreijkes.nl - 0548-514188

**HELP MEE DE
WAARHEID TERUG
TE BRENGEN
IN DUITSLAND**

Ziet u mogelijkheden om tijdens uw verblijf in
Duitsland een of meer van onze vertaalde oudva-
ders weg te geven? Als tegengif tegen het heersende
Humanisme en Modernisme? Kijk dan op onze web-
site www.svvhed.org voor de boeken, of bestel een
catalogus/infobroekje.

T 0416 - 691788
svvhed@kliksafe.nl
Gift: 548.98.79.20

HEIDELBERG & DORDRECHT

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting
Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van
"Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
ING 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 13,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde
Staten en Canada 12 dollar per jaar.
Advertenties € 0,36 (ex. BTW) per mm
met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

**Kinderen willen
leren en lezen**

圣经文字

**Kinderbijbels spreken
een heldere taal.
Uw gift helpt hierbij.**

 HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

3473-76.029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen
Voor info: 06-200 13 173 of www.hudsonstaylor.nl